

Davant d'aquesta crisi: què fer? Anàlisi i respostes del socialisme democràtic

Davant l'hegemonia neoliberal els socialistes europeus han de proposar una aliança entre treballadors i empresaris contra la nova classe de financers especuladors

JOAN MANAU VALOR

El 12 de maig, el president Zapatero va presentar al Congrés dels Diputats un seguit de mesures dirigides a reduir el dèficit de l'Estat. Durant els dies següents, s'han escoltat diferents crítiques i una d'elles —la més recurrent— és que arriben tard, que s'ha perdut un temps preciós. Totes les mesures proposades tenen un fort sentit neoliberal, contrari als criteris que fins ara havia mantingut el president Zapatero. Vull fer una defensa de la posició mantinguda pel President i explicar, segons el meu criteri, què ha passat durant aquest temps. El resultat és la concreció de les mesures abans esmentades juntament amb les raons que expliquen aquest canvi de criteris de Zapatero.

En primer lloc, crec que José Luis Rodríguez Zapatero és un socialista convençut, raó per la qual s'ha resistit a aplicar aquest tipus de mesures fins que la situació ha arribat a límits insostenibles. Tot i així, cal preguntar-se per què el president Zapatero ha acabat claudicant. Sincerament, crec que no és culpa seva sinó del socialisme internacional o, dit d'una altra manera, de la manca de posicionament, de respostes, de coordinació i de profundes conviccions per part de la II^a. Internacional.

Cal remuntar-se vint anys enrere per començar l'anàlisi del recorregut que ens ha dut a la situació actual. La globalització es va carregar els règims comunistes, llevat de la Xina, que va seguir un camí propi i encara continua. Aquest fet històric va succeir amb una celeritat que va sorprendre tothom. Ahora, la "caiguda del Mur de Berlín" i tot el que va comportar, va accelerar l'ofensiva neoliberal. Ambdós elements, la desaparició dels règims comunistes i l'esmentada ofensiva neoliberal, van deixar la socialdemocràcia paralitzada i esmaperduda. Malgrat la situació de prosperitat existent a les democràcies occidentals, el discurs socialdemòcrata semblava antiquat i fora de lloc. Els partits socialistes es van quedar sense arguments ideològics, disposant només d'un pobre i gens ambiciós objectiu: mantenir l'*Estat del Benestar* davant del potent discurs ideològic neoliberal.

També cal destacar altres elements que igualment han incidit en la llastimosa situació actual. La prosperitat assolida gràcies a les polítiques socialdemòcrates de les dècades anteriors va portar una evolució del pensament social comú cap a posicionaments molt més individualistes, reduint pas a pas els elements col·lectivistes i socialitzadors. Així van anar canviant les prioritats de la

La borsa de Madrid

ciutadania, adobant el terreny per al triomf ideològic del neoliberalisme. La situació política del socialisme democràtic a Europa reflecteix perfectament aquesta realitat. A França, el PSF està a l'oposició, dividit en diverses lluites internes que el fan irrellevant tant en l'escena política nacional francesa com europea. A Alemanya, el SPD va fer un exercici de responsabilitat en formar part d'una gran coalició amb els conservadors alemanys, amb l'objectiu de redreçar el país.

Aquest pacte va provocar una escissió interna amb l'aparició d'un nou partit, *Die Linke* (*l'Esquerra*), generant una divisió electoral que va impossibilitar qualsevol esperança d'obtenir la victòria davant la CDU d'Angela Merkel. El Partit Laborista britànic és potser l'únic que, abans de la primera victòria de Tony Blair, s'havia preparat a consciència per governar des de l'esquerra en el nou paradigma de la globalització. L'arribada de l'economia del coneixement, l'augment del sector serveis i les deslocalitzacions de les empreses portaven cap a una disminució de la classe treballadora tradicional, que havia estat la base del Partit Laborista. I malgrat que els socialistes europeus ho hem percebut com una mena d'anomalia dins del socialisme, l'electorat britànic va donar-li moltes majories absolutes consecutives. Però el partit no estava preparat per fer front a la crisi ni a la nova situació econòmica i social. Per tant, també avui el laborisme britànic es troba a l'oposició.

La situació del socialisme a Europa reflecteix l'evolució cap a pensaments socials més individualistes

Poul Nyrup Rasmussen, president del PSE

La conclusió és ben senzilla: els grans partits socialistes europeus estan tots a l'oposició. I només els partits socialistes de països petits com Grècia i Portugal ostenten el govern. Avui per avui, el socialisme a Espanya és l'únic socialisme que governa un país més o menys gran a Europa, quedant en una situació política d'aïllament davant del magma de governs europeus conservadors.

Més enllà de tot plegat, cal parlar també del debilitament de les democràcies que ha provocat la globalització. Moltes vegades s'escolta que els governs són nacionals i que hi ha un àmbit, el de la globalització, on en no haver-hi un govern mundial no existeixen governabilitat ni regles. Aquesta afirmació no és pas exacta del tot: d'una banda hi ha institucions polítiques supranacionals que, des de la fi de la Segona Guerra Mundial, han intentat organitzar les relacions internacionals dels Estats mitjançant el diàleg, normes i lleis internacionals, procurant substituir la guerra per la diplomàcia. Aquest context ha funcionat relativament mentre no existia l'actual situació de globalització econòmica. Una globalització econòmica que, tot sigui dit, ha comptat amb les oportunitats servides per les tecnologies de la

La globalització econòmica està governada per Wall Street, la City i les grans organitzacions financeres

informació i la comunicació per expandir-se mundialment, tot permetent que l'economia financera es globalitzés i, alhora, s'independitzés de l'economia productiva.

Així doncs, existeix una globalització econòmica però no pas política. I és completament fals afirmar que la globalització no està governada. En tot cas no està governada pels poders polítics, ni tan sols per aquells que elegim als règims democràtics. La globalització està governada per Wall Street i per la City de Londres. Les grans institucions i corporacions financeres, amb els seus directius al capdavant, governen amb mà de ferro la globalització econòmica. I tenen més poder que els governs elegits democràticament als països desenvolupats. No ens enganyem: la globalització no està en absolut governada pels governs ni per les institucions polítiques.

Els mercats no són anònims. Estan perfectament organitzats, i un nucli dur pren les decisions com, per exemple, quan llençar

un rumor o quan atacar l'economia d'un país o una moneda, i tot plegat amb l'objectiu d'assolir ràpidament sucosos beneficis. L'economia financera global és com la ruleta d'un casino il·legal, on els pobres jugadors (petits estalviadors i inversors) esperen tenir sort i el favor de l'atzar, mentre el propietari del casino sap perfectament on caurà la bola a cada tirada.

José Luis Rodríguez Zapatero

Lenin es va equivocar quan va afirmar que l'etapa superior del capitalisme era l'imperialisme. Tots els grans imperis històrics que persistien a principis del segle XX van acabar caient. La fase superior del capitalisme és la globalització de l'economia financera, que escapa a qualsevol control polític i, per tant, dels ciutadans.

Davant d'aquesta situació, poc podia fer el president Zapatero llevat de plegar-se als "mercats". Curiós i bonic nom per mantenir en l'anonimat als veritables propietaris del poder mundial. Amb aquesta realitat global, amb tota aquesta ofensiva i assalt neoliberal per desmuntar els estats socials de dret, perquè les democràcies perdin contingut i poder, i perquè la política sigui merament formal i sense poder de decisió, cal plantejar-se què han de fer els partits socialistes.

Què fer? Aquesta és la pregunta que cal plantejar-se, partint de la seguretat que en un món on abunden les desigualtats els partits socialistes són necessaris i compleixen una funció. Però cal fixar-se objectius, definir noves estratègies per recuperar l'hegemonia ideològica que ja vàrem tenir entre els anys 50 i 70 del passat segle, davant del pensament únic. És a dir, davant de l'hegemonia que té la ideologia neoliberal. Els partits socialistes han d'acabar la feina. I m'explico: la socialdemocràcia europea va assolir crear i desenvolupar els Estats Socials de Dret, és a dir, humanitzar el capitalisme. Mitjançant els principis ètics i polítics de la llibertat, la igualtat i la fraternitat, la socialdemocràcia europea va desenvolupar polítiques que donaven llibertat a la iniciativa privada. Això sí, dins d'unes regles del joc i amb la participació de l'Estat per corregir els desequilibris que el lliure mercat no pot ni té per què corregir. Ara, en aquest nou context, els partits socialistes han de marcar clarament els nous objectius per assolir. Al segle XIX, el marxisme va construir un cos filosòfic que va ajudar a assolir uns objectius. I fou tal l'èxit assolit que, al darrer quart del segle XX, la socialdemocràcia va poder dir que deixava de ser marxista. I això tenia la seva lògica atesos els nivells de benestar i les fites de reducció de desigualtats socials que es van assolir a les democràcies occidentals. I també per comparació amb el fracàs de l'altra branca marxista, el comunisme.

Davant del miratge que la lluita de classes s'ha acabat, i davant la fi de les ideologies pregonada pels neoliberals a la dècada dels 90, no hi ha res més lluny de la realitat. La lluita de classes continua. En tot cas, el que hi ha és una reorganització d'aquesta lluita amb la necessitat de noves aliances. Aquest és el camp polític que s'obre per als partits socialistes, i on han de desenvolupar noves estratègies i aliances.

La primera nova i gran aliança ha de ser entre treballadors i empresaris, una aliança contra la nova classe de financers especuladors. Avui per avui és absolutament necessària aquesta aliança a l'àmbit de tots els actors de l'empresa productiva, d'empresaris i treballadors, davant dels especuladors financers. Els convenis col·lectius ja no han de ser una lluita entre empresaris i plantilles sinó una aliança d'ambdós sectors. Han de ser un pacte per l'interès comú de salvar el vaixell on viatgen tots dos sectors. Al món de l'empresa existeix un repartiment de funcions. D'una banda, l'empresari inverteix, es juga el seu patrimoni i dirigeix l'empresa buscant mercats per als seus productes. D'altra banda, els treballadors elaboren la producció i segueixen les directrius de l'empresari. Cadascú té la seva responsabilitat, però tots tenen un interès comú: la bona marxa de

Els empresaris són tan víctimes com els treballadors de la independència i globalització del sistema financer respecte de l'economia productiva

l'empresa. En el context actual, els empresaris del teixit productiu són tan víctimes com els treballadors de la independència i globalització del sistema financer respecte de l'economia productiva. Les malifetes i el descontrol de les operacions financeres internacionals acaben repercutint en la bona marxa de l'economia productiva. I no és difícil imaginar els somriures de les grans corporacions financeres quan veuen com empresaris i treballadors s'entretenen en una lluita sectorial i de

curta volada, a les negociacions de convenis col·lectius, per arrencar unes dècimes de més o de menys als salaris. Mentrestant, no es presta cap atenció al veritable problema, que consisteix a acotar el camp, és a dir, en regular l'activitat financera global. No podem deixar de tenir en compte que expressions com "enginyeria financera", "comptabilitat creativa" i algunes altres no són més que diferents eufemismes per amagar activitats que sempre s'han conegut amb el nom d'es-
tafes.

Wall Street, Nova York

Els partits de la dreta han abandonat l'espai polític de la representació del teixit empresarial productiu, passant-se en massa al neoliberalisme pur i dur. Per aquesta raó, el nou paper dels partits socialistes hauria de ser teixir aquesta aliança al món de l'empresa, representant també els interessos de l'empresariat productiu, atès que en aquests moments ja no són contradictoris amb els dels treballadors. Els partits socialistes tenen, per tant, un nou paper a la història recuperant el fet de treballar per la justícia social, teixint noves aliances i obrint-se a representar segments més amplis de la societat, uns segments que han estat abandonats per la dreta política.

Cafes pont
DESCOBREIX EL MILLOR CAFÉ
Avda. Rafael Casanova, 38 · 08206 Sabadell (BCN)
Tel. 93 726 62 22 · Fax 93 727 00 60
www.cafespont.com · informacio@cafespont.com

RESTAURANT
cuina de mercat
Can Jell
Pintor Borrassà, 43-47 • 08205 SABADELL
Tels. 93 727 70 42 - 93 726 27 91

g.i. ASSESSORS, S.L.
GESTIÓ INTEGRAL. JURÍDICA. FISCAL. LABORAL
Rambla, 5, 4a planta - 08202 Sabadell
Tels. 937 275 920 - Fax 937 256 456
gestio@giassessors.com